

Archeologienota

Programma van maatregelen

LEDEGEM PAPESTAAT 58 (prov. West-Vlaanderen)

Auteurs: Birgit LEENKNEGT

Projectcode: 2019A332

- **Administratieve gegevens**

- ➔ Erkende archeoloog rechtspersoon: Monument Vandekerckhove nv, Oostrozebekestraat 54, 8770 Ingelmunster, OE/ERK/Archeoloog/2015/00031
- ➔ Locatiegegevens: Ledegem Papestraat 58 (zie plan in bijlage 2 en 3 bij het verslag van resultaten bureauonderzoek)
- ➔ Kadastergegevens: Ledegem, afdeling 1, sectie C, percelen 651c en 652a (zie plan in bijlage 3 bij het verslag van resultaten bureauonderzoek)

- **Aanleiding vooronderzoek**

- ➔ zie het verslag van resultaten bureauonderzoek

- **Resultaten vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**

- ➔ zie het verslag van resultaten bureauonderzoek

- **Gemotiveerd advies**

Het uitgevoerde bureauonderzoek is volledig, alle relevante beschikbare bronnen zijn teruggevonden en zijn geraadpleegd.

Het projectgebied heeft een totale grootte van ca. 6100m². In het projectgebied zijn hoevegebouwen met lokaal onderkeldering aanwezig. Er is ook verharding en groen (ca. 3400m² is groen). Bij de geplande werken worden de huidige gebouwen en verharding uit- en afgebroken. Daarna wordt een verkaveling met een max. bodemverstoring over een opp. van ca. 5750m² verwezenlijkt.

Het projectgebied situeert zich in zandlemig Ledegem. Dit zijn vruchtbare gronden (Lcc). De dichtstbijzijnde waterweg is de Heulebeek op ca. 600m ten zuiden van het projectgebied. Wellicht is sprake van een verwaarloosbare of zeer lage graad aan potentiële bodemerosie.

De oudste kaart die werd geconsulteerd is de kaart van Ferraris (1771-1778); daarop zijn reeds hoevestructuren aangeduid. Aan de hand van enkel bureauonderzoek is het echter niet duidelijk tot wanneer deze structuren teruggaan. Daarnaast kan zonder terreinonderzoek niet uitgemaakt worden in welke mate deze ingrepen de bodem, en dus ook het archeologisch niveau, hebben geroerd.

Gezien de dichtste waterweg ter hoogte van het projectgebied zich op ca. 600m van het projectgebied situeert, is het mogelijk dat de prehistorische mens een mindere aantrekking had tot het projectgebied. De bodemkaart toot dat het tevens ook mogelijk is dat bij de in cultuurname een deel van de uitlogingshorizont met de bouwvoor werd vermengd tot een

homogeen goed humeuze Ap. Wat erop wijst dat een mogelijk prehistorisch loopvlak geroerd werd. Ook in de buurt zijn nog geen vondsten uit de prehistorie aangetroffen. Voor periodes vanaf de late ijzertijd kan wel een archeologische verwachting aan het projectgebied gekoppeld worden, en dit gezien de vondsten en structuren bij opgravingen in de omgeving. Het bodemtype ter hoogte van het projectgebied maakt de zandleemgrond er goed bewerkbaar, wat voor een aantrekking kan hebben gezorgd voor menselijke activiteit ca. vanaf het neolithicum. Ook is een verwachting voor het aantreffen van sporen uit de Romeinse tijd, middeleeuwen, nieuwe tijd en WOI. Cartografische studie maakt duidelijk dat zeker in de 18de eeuw sprake was van bebouwing ter hoogte van het projectgebied.

Om een duidelijk zicht te krijgen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site ter hoogte van het projectgebied en de mate van huidige verstoring is verder vooronderzoek noodzakelijk.

Aangezien het projectgebied op heden deels bebouwd is, en de mate van verstoring door die bebouwing één van de te beantwoorden vragen is bij het vooronderzoek, is het noodzakelijk het vooronderzoek in een uitgesteld traject uit te voeren. En dit na het verkrijgen van de omgevingsvergunning voor de verkaveling. Immers bij deze vergunning horen ook de afbraakwerken van de huidige structuren.

- **Planafbakening**

Het projectgebied heeft een totale grootte van ca. 6100m². De geplande werken worden uitgevoerd over ca. 5750m². Het volledige projectgebied dient verder onderzocht aan de hand van een proefsleuvenonderzoek (zie bijlage 1 en Figuur 1).

Figuur 1: Kadasterplan met aanduiding van het onderzoeksgebied (= projectgebied) (bron: geopunt.be) (bijlage 1).

• Vraagstelling

Het doel van het onderzoek is om te achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de ontwikkeling van het projectgebied. Hieronder worden de specifieke (niet limitatieve) onderzoeksvragen weergegeven.

- **Proefsleuven/proefputten:**
 - Zijn er archeologische sporen aanwezig?
 - Welke is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
 - Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
 - Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
 - Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten?
 - Welke is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
 - Is er een archeologische site aanwezig binnen het projectgebied?
 - Welke zijn de verder te nemen maatregelen i.f.v. de geplande werken?

- **Plan van aanpak**

Hieronder wordt per voorgestelde onderzoeksmethode de te hanteren techniek beschreven:

- **Proefsleuven**

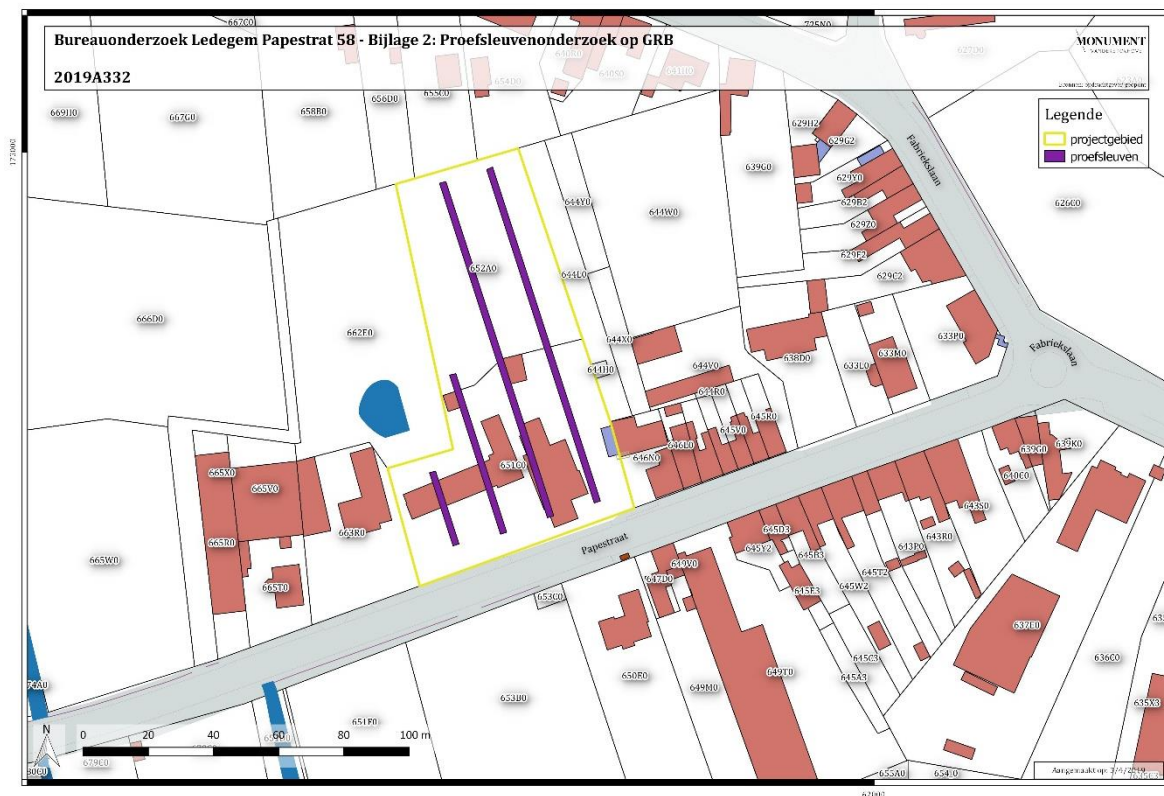
Voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek worden de gebouwstructuren en verharding verwijderd. De afbraak vanaf het maaiveld dient onder begeleiding van een archeoloog te gebeuren.

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied en om de bodemverstoring van de huidige bebouwing te kennen, dient gebruik gemaakt van de inplanting van parallelle ononderbroken proefsleuven over het volledige onderzoeksgebied. Bij de inplanting bedraagt de afstand tussen de proefsleuven minimum 12m en maximum 15m (van middenpunt tot middenpunt)¹. Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 1,80 tot 2m breed en bij voorkeur noordwest-zuidoost georiënteerd. Op die manier is er het meeste kans om sporen van oude landelijke gebouwen die in de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen hoofdzakelijk noordoost-zuidwest zijn georiënteerd, aan te snijden. Per sleuf en minstens om de 50m wordt machinaal een profielput aangelegd, op een dermate manier dat er een geschrinkt patroon ontstaat en men in feite om de 25m een zicht heeft op de bodemopbouw van het onderzoeksterrein.

Er worden extra volgsleuven, dwarssleuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen. Er wordt 10% van de onderzoekbare oppervlakte opgelegd door middel van sleuven en 2,5% door middel van volgsleuven, dwarssleuven of kijkvensters. Op die manier wordt 12,5% van het onderzoeksgebied onderzocht en kan met een minimale kost een betrouwbare inschatting gemaakt worden omtrent het archeologisch potentieel van de site. Zodoende kan men ook beter de onderzoekstermijn en –kost inschatten bij een eventueel vervolgonderzoek.²

¹ Als men de kosten-baten afweging maakt, is deze methode van proefsleuven het meest aangewezen om archeologische sites op te sporen en te prefereren boven andere systemen. Zie *Onderzoeksrapport agentschap Onroerend Erfgoed 48. Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie.*

² HANECA K., DEBRUYNE S., VANHOUTTE S. en ERVYNCK A., Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie. *Onderzoeksrapporten agentschap Onroerend Erfgoed*, juli 2016.

Figuur 2: Aanduiding proefsleuvenonderzoek op GRB (bron: geopunt.be) (bijlage 2).

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (vb. brandrestengraven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Het archeologisch ensemble zal gedurende en na het afronden van het onderzoek bewaard worden bij het archeologisch bedrijf dat het vooronderzoek uitvoert. Na afronding en oplevering van de rapportage wordt het ensemble definitief bewaard bij de initiatiefnemer. Bewaring gebeurt conform de bepalingen in de Code Van Goede Praktijk (hoofdstuk 30.2).

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hierboven beschreven methodes dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. De diverse fases van vooronderzoek moeten niet uitgevoerd worden indien de geplande bouwwerken, waarvoor deze archeologienota wordt opgesteld, niet zullen worden uitgevoerd. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling kan beantwoord worden. Het gefundeerd kunnen beantwoorden van de vraagstelling is dus het evaluatiecriterium aan de hand waarvan de erkende archeoloog zal bepalen of het onderzoeksdoel succesvol bereikt is.

- **Gewenste competenties**

- ➔ In het kader van het proefsleuvenonderzoek dient het team te bestaan uit minstens 2 archeologen waarbij minstens één van de uitvoerende archeologen ten minste 220 werkdagen veldervaring heeft met onderzoek op zandleembodems en tenminste 40 werkdagen met onderzoek op plaggenbodems, en beide beschikken over minstens 20 werkdagen veldervaring wat betreft proefsleuvenonderzoek.
- ➔ Gedurende het veldwerk dient een (assistent-)aardkundige op afroep beschikbaar te zijn op het terrein. De (assistent-)aardkundige moet beschikken over aantoonbare ervaring met zandbodems.
- **Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk**

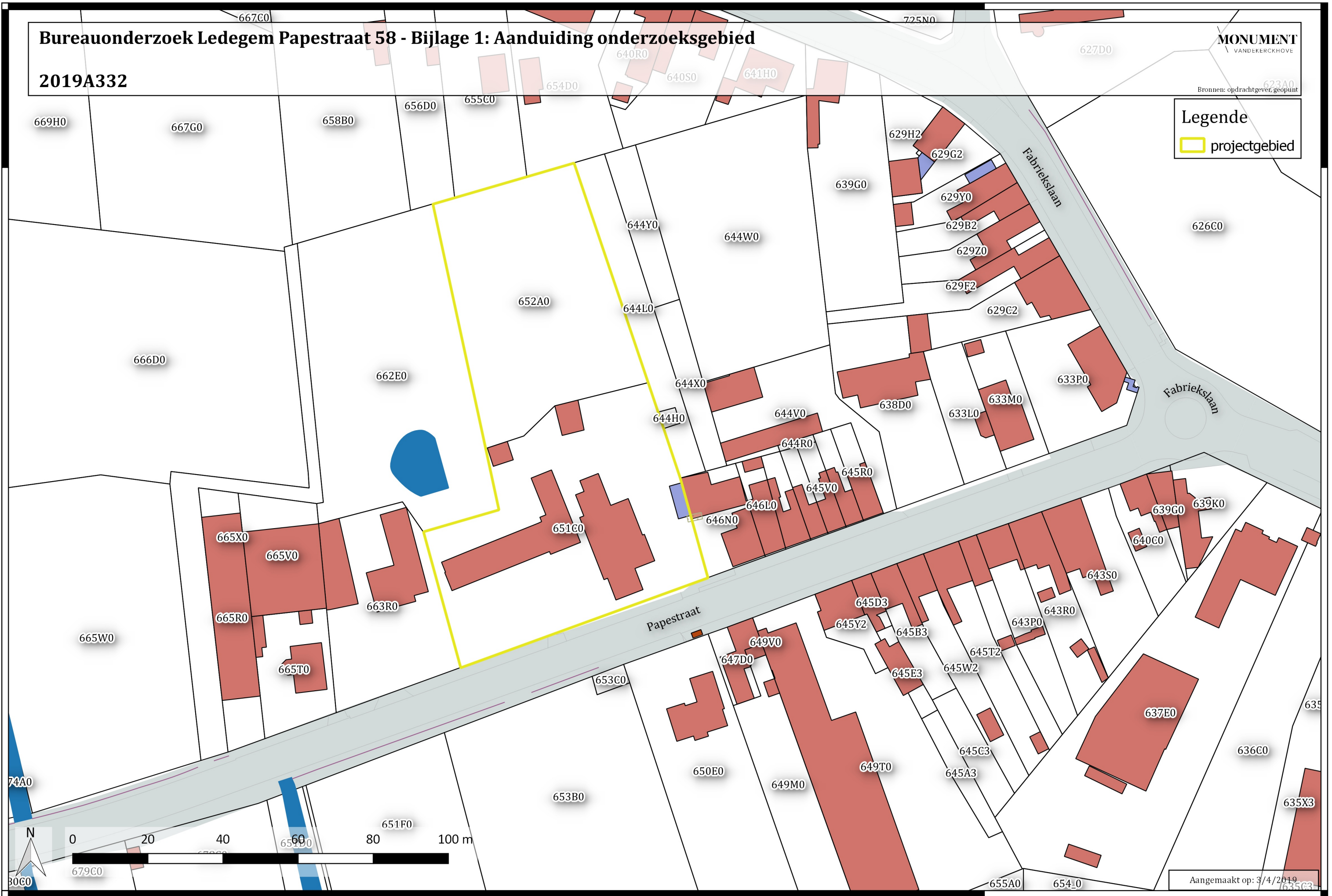
Er zijn geen voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk.

2019A332

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Legende

 projectgebied

Aangemaakt op: 3/4/2019

62000

2019A332

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

 projectgebied
 proefsleuven

